

Θεατρικές πρώτες

# «ΤΟ ΣΤΡΑΒΟΞΥΛΟ»

Του κ. Δ. ΨΑΘΑ

στο θέατρο 'Αργυροπούλου

Σημείωμα του κ. ΓΙΑΝ. ΣΙΔΕΡΗ

Αυτό που έχει κανείς να παρατηρήσει με χαρά στο πρώτο έργο του κ. Δ. Ψαθά είναι πώς, και στη σύλληψή του και στο γράψιμό του, φρόντισε ο νέος συγγραφέας να πλάσει κάτι τι καινούργιο. Δηλαδή ξεμάκρυνε από τους κοινούς τόπους της ήθογραφίας, που όσο και ώραία και να γραφούν μοιραία εμποδίζουν το αποτέλεσμα να φτάσει σε βαθμό πρωτότυπο. Επίσης απόφυγε ν' ασχοληθῆ με τὰ ἐρωτόλογα και με τις συζυγικές ἀπιστίες του δουλεμπάρτου και, μέσα στο έργο του, δούλεψε με φροντίδα και με στοχασμό, που αυτά μᾶς δίνουν τις καλύτερες ἐλπίδες για τὴν ἐξέλιξή του, τὸν τύπο του, ἕναν κύριο τύπο, που καλύπτει ὅλο τὸ έργο.

Αισθάνθηκα ἐνθουσιασμό που δὲν εἶδα νὰ χάνεται ὁ τεχνίτης τῆς θεατρικῆς μας λογοτεχνίας, ὁ πρωτοφανέρωτος, με τὸ νὰ πλέξει τὴ «δράση», καθὼς λένε, μιά δηλαδὴ φαρσοειδῆ ἀλληλουχία σκηνῶν, που γεμίζουν τὸ έργο με διάφορα σπασμωδικὰ γεγονότα παρὰ πὼς τὸν τράβηξε ἢ προσπάθεια νὰ γράψῃ διάλογο, ἀναλυτικὸ και οὐσιαστικὸ και θὰ ἦταν εὐτύχημα, ἂν, στὴ μελλοντικῆ του ἐργασία, κρατοῦσε αὐτὴ τὴν αἴσθηση και ἂν δὲν παρασυρότανε ἀπὸ μερικὲς θεωρίες, που λένε για «κίνηση» και για «δράση» και τὰ κάτι τέτοια παρόμοια τερτίπια, γνωστὰ στὰ θεατρικὰ έργα τῆς ἐποχῆς, που ἀρχίζει, στὸ θέατρό μας, με τὸν κ. Ξενοπούλου.

Ὁ κ. Ψαθᾶς ἔχει τὴν κίνηση, που χρειάζεται και σ' ὅλο τὸ ἄλλο έργο προσπαθεῖ νὰ δαθῆνῃ τὴ μελέτη του γύρω ἀπὸ τὸ κύριο πρόσωπό του. Γι' αὐτὸ, μαζί και με κάτι καθαρὰ ἑλληνικὲς και ἀβίαστες ἐκφράσεις, που λάμπουν ἀπὸ ἐξυπνάδα, γίνεται εὐχάριστος και προσφέρει στὸν κόσμο, και ἰδιαίτερα στὸ κοινὸ τοῦ κ. 'Αργυροπούλου, ὅ,τι ἀκριβῶς παθεῖ, δηλαδὴ μιά πλατεία εὐτυχία χαρᾶς, που πάντα εἶνε τόσο χρήσιμη για τὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου. Κι' αὐτὸ, εὐτυχῶς, τὸ κατορθώνει με εὐγενικὰ μέσα.

Ἐννοεῖται ὅτι ὁ ἐνθουσιασμός μου αὐτὸς δὲν παραβλέπει τὰ σφάλματα. Δὲν ξεχνᾶω δηλ. ὅτι γενικὰ ὀλοκληρὸ τὸ έργο παρατραβάει, δὲν ξεχνᾶω πὼς ἡ Οὐρανία εἶνε κι' ἐκείνη σχεδὸν κακιά με τὴ γκρίνια τῆς ὄχι γιατί τὴ θέλησε ἔτσι ὁ συγγραφέας, ἀλλὰ γιατί τοῦ ξέφυγε, ἐπίσης και ὁ ρόλος τοῦ κ. Χελμη εἶνε σὰν παρὲνθετος, ὄχι ἀπαραίτητος. Και ἄλλα θὰ μπορούσε νὰ βρῆ μιά φιλοκατήγορη διάθεση.

Ὅμως παίρνω τὸ έργο στὴ συνολικὴ του ἐντύπωση, ξέρω πὼς τὸ θέατρο δὲν εἶνε μόνον ζήτημα ταλέντου, ἀλλὰ και ζήτημα χρόνου και κόπρου και προτιμῶ ἀντὶ για μεμψιμοιρίες νὰ σημειῶσω πὼς ἔχουμε μπροστὰ μας ἕναν ἄνθρωπο με μιά θεατρικὴ αἴσθηση ὄχι ρουτινιέρικη, ἄρα ἕναν ἄνθρωπο που ἀξίζει.

Σιγά-σιγά και σὲ έργα που δὲν φτάνουν δέβαια τὸ τέλειο, οἱ νεώτατοι συγγραφεῖς μας θέλουμε κάτι τι καινούργιο — ἄς εἶνε και λίγο, πολὺ λίγο — και τοῦτο, εἶνε τὸ πιὸ τίμητικὸ ὄχι μόνον γι' αὐτοὺς, ἀλλὰ και για τοὺς παλαιότερους που κι' αὐτοὶ προσκομίσανε τὴ δοῆθειά τους για νὰ δημιουργηθῆ μιά θεατρικὴ συγγραφικὴ παράδοση στὴν Ἑλλάδα, που ἀπὸ αὐτὴν θὰ ξεκινήσῃ ὁ ἄξιος συγγραφέας ἀκόμα κι' ἂν εἶνε νὰ ξεπεράσῃ και τὸ Σαίξπηρ, που λέει ὁ λόγος.

Εἶνε παρατηρημένο πὼς, ὅταν παίζουν οἱ θίασοί μας έργα ἑλληνικὰ, τότε οἱ ἠθοποιοὶ τους παίζουν θαυμάσια, γιατί κι' ἂν οἱ ρόλοι τους εἶνε τυχὸν ἐπηρεασμένοι ἀπὸ ἄλλες λογοτεχνίες, ὅμως μπορούν και κρῦβουν κάτι τι γνήσιο ἑλληνικὸ, που τοὺς ἀναγκάζει νὰ μιλοῦν καλύτερα, νὰ κινούνται πιὸ φυσικὰ και νὰ ὀλοκληρώνουν τὸ παίξιμό τους και νὰ τὸ φτάνουν μερικὲς φορές, και ἠθοποιοὶ με δεύτερο ταλέντο, σὲ βαθμὸ ἀξιολογώτατο.

Ἐτσι και τὸ έργο «κόλλησε» στοὺς ἠθοποιούς και θὰ ἔπρεπε ν' ἀντιγράψω ἐδῶ τὸ πρόγραμμα ὀλοκληρὸ, ἂν ἤθελα νὰ σημειῶσω ὅσους παίζανε καλά.

Ὡς τόσο καθῆκον δικαιοσύνης εἶνε νὰ ξεχωρίσω τὸν κ. 'Αργυροπούλου για τὴν πηγαία δημιουργία του και νὰ πῶ, με ὅλο τὸ θαυμασμό που τρέφω πρὸς τὴ μεγάλη του τὴν θεατρικὴ ἀξία, ἐκείνο που μου τὸν κάνει πιὸ ἀγαπητὸ εἶνε ἡ λατρεία του, σχεδὸν, πρὸς τὰ ἑλληνικὰ έργα, που τὰ διαβάσει πρόθυμα και που τ' ἀνεβάσει προθυμότερα και τὸ σπουδαῖο εἶνε ὅτι και ὁ ταμίας τοῦ θεάτρου του πιστοποιεῖ ὅτι τρέχει τὸ ἑλληνικὸ κοινὸ ἀκούραστο για νὰ χαρῆ τὴν ἐθνικὴ του τὴν παραγωγή.

Μόνον, για νὰ τελειῶσω με μουρμούρες και με συμβουλές — τί κριτικὸς θὰ ἦμουν, ἂν δὲν ἤξερα νὰ σκορπίζω και ὀδηγίες! — στὴν πρόβα θὰ ἔπρεπε ὁ κ. 'Αργυροπούλος νὰ μὴ λυπᾶται τὸ χειρόγραφο και ν' ἀφαιρῆ μερικὰ πράματα που λέγονται δυὸ και τρεῖς φορές, γιατί τότε και ὁ κ. Δ. Ψαθᾶς θὰ εἶχε δοκιμάσῃ μεγαλύτερη ἐπιτυχία και διδαχὴ και ὁ θεατῆς θὰ ἔφευγε πιὸ εὐχαριστημένος.

Κάθε έργο, που τὸ ἐπεξεργάζονται και ὡς κείμενο, οἱ ἠθοποιοὶ, κερδίζει.

Ἐπαινος λοιπὸν θερμὸς τοῦ πρέπει τοῦ κ. Δ. Ψαθᾶ και τοῦ κ. 'Αργυροπούλου.

Στὸ συγγραφέα, που αὐτὴ τὴ στιγμή μᾶς ἐνδιαφέρει περισσότερο, εὐχόμεστε τὸ δεύτερο έργο του νὰ μᾶς πλησιάσῃ πιὸ πολὺ πρὸς τὸ πνευματικώτερο θέατρο, ὄχι τὸ «φιλολογικώτερο», για νὰ γλυτώσῃ ἢ Ἑλληνικὴ Σκιπὴ ἀπὸ τὴν κυριαρχία τῆς ἠθογραφίας και τοῦ δουλεμπάρτου.

ΓΙΑΝ. ΣΙΔΕΡΗΣ